
ΒΙΒΛΙΟ—ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

Δημήτριος Ἄ. Φιλίππου

Κάτω Γατζέα

385 00 Βόλος

Greek Font Society, *Greek Letters: from Tablets to Pixels* (edited by Michael S. Macrakis). Oak Knoll Press, New Castle, Delaware, USA (1996). 325 + xxviii σελίδες (περιλαμβάνει γλωσσάρι και εύρετήριο), 29 cm × 22,5 cm, δερματόδετο. ISBN 1-884718-27-2.

Διατίθεται από την Oak Knoll Press, 414 Dealware Street, New Castle, Delaware 19720, USA. <http://www.oakknoll.com>.

Τιμή: 49,95 άμερ. δολ. (Στήν τιμή δέν συμπεριλαμβάνονται τά ταχυδρομικά έξοδα και πιθανοί δασμοί.)

Κατά τὸ διάστημα 5–9 Ἰουνίου 1995, ἡ Ἑλληνική Ἑταιρεία Τυπογραφικῶν Στοιχείων (Greek Font Society) διοργάνωσε ἕνα διεθνές συμπόσιο με θέμα: “Greek Letters: from Tablets to Pixels” (σὲ ἐλεύθερη μετάφραση: «Ἑλληνικά γράμματα: ἀπὸ τὰ ἀρχαία πινάκια στis ψηφιακές κουκίδες τοῦ ὑπολογιστή»). Τὸ συμπόσιο ἔλαβε χώρα στὸ Γαλλικὸ Ἰνστιτοῦτο Ἀθηνῶν και συμμετείχαν σ’ αὐτὸ πολλοὶ γνωστοὶ τυπογράφοι, χαράκτες και σχεδιαστὲς τυπογραφικῶν στοιχείων. Πρὶν ἕνα ἔτος περίπου κυκλοφόρησαν τὰ πρακτικά τοῦ συμποσίου ἀπὸ τὴν Oak Knoll Press (ΗΠΑ) σὲ ἕναν ὀγκώδη ἀλλὰ καλαίσθητο τόμο, τὸν ὁποῖο ἐπιμελήθηκε ὁ Μιχαήλ Σ. Μακράκης.

Ἡ δουλειὰ τοῦ Μακράκη στὴν παραγωγή τοῦ τόμου τῶν πρακτικῶν τοῦ συμποσίου ἀξίζει πολλοὺς ἐπαίνους. Ἡ εἰσαγωγή του εἶναι πολὺ κατατοπιστική και δίνει στὸν ἀναγνώστη νὰ καταλάβει τόσο τὸ θέμα τοῦ συμποσίου ὅσο και τὴν περιπετειώδη πορεία τῆς Ἑλληνικῆς Τυπογραφίας στὴν Βαβέλ τῆς σύγχρονης ἠλεκτρονικῆς στοιχειοθεσίας. Ἡ στοιχειοθεσία τῶν εἰσηγήσεων τοῦ συμποσίου εἶναι ἐξαιρετική σὲ ὅλη της τὴν λεπτομέρεια. Ὁ ἐπίλογος, τὸ Ἄβγό (Ἰδιόν) τοῦ ἀρχαίου ἑλληνα ποιητῆ και φιλολόγου Σιμμία τοῦ Ροδίου, εἶναι χάσμα ὀφθαλμῶν: μία σελίδα στοιχειοθετημένη στὴν μορφή ἀβγοῦ με τοὺς σύνθετους καλλιγραφικούς χαρακτήρες Wilson Greek σχεδιασμένους ἀπὸ τὸν ἀμερικανὸ χαρακτήη και τυπογράφο Matthew Carter. Τέλος, στὰ παραρτήματα τοῦ τόμου ὑπάρχει ἕνα σύντομο γλωσσάρι ποὺ μπορεῖ νὰ ἀποδειχθεῖ πολὺ χρήσιμο γιὰ ὄσους ἀσχολοῦνται με τὴν τυπογραφία (και ὄχι μόνον).

Ἐπίσημος προσκεκλημένος τοῦ συμποσίου ἦταν ὁ διάσημος γερμανὸς καλλιγράφος καὶ σχεδιαστὴς τυπογραφικῶν στοιχείων Hermann Zapf. (Γιὰ ὅσους δὲν γνωρίζουν τὸν Zapf, ἀρκεῖ νὰ ποῦμε ὅτι ἔχει σχεδιάσει τὴν γραμματοσειρὰ Palatino, ἐνῶ βοήθησε καὶ τὸν Knuth στὸν σχεδιασμὸ τῶν γραμματοσειρῶν Computer Modern γιὰ τὸ T_EX.) Στὴν εἰσήγησή του, ὁ Zapf ἀναφέρεται στὴν ἱστορία τῆς Ἑλληνικῆς Τυπογραφίας, ἀπὸ τὰ βυζαντινὰ χειρόγραφα ἕως τὴν φωτοσύνθεση, καὶ δίνει τὴν προσωπικὴ του ἀποψη σὲ θέματα σχεδιασμοῦ ἑλληνικῶν τυπογραφικῶν στοιχείων.

Οἱ εἰσηγήσεις τῶν P. Kyle MacCarter Jr., Stephen V. Tracy, Anna Pontani, Ἀγαμέμωνα Τσελίκα, Nicolas Barker, John A. Lane καὶ John H. Bowman ἀναφέρονται ἐπίσης στὴν ἐξέλιξη τῆς Ἑλληνικῆς Γραφῆς καὶ Τυπογραφίας ἀπὸ τὴν Ἀρχαιότητα ἕως τὴν μονοτυπία καὶ τὴν λισοτυπία. Γιὰ τὸν μελετητὴ τῆς Ἑλληνικῆς Τυπογραφίας, ξεχωρίζει ἡ εἰσήγηση τοῦ John H. Bowman ποὺ πραγματεύεται τὴν συνδρομὴ τῶν βρετανῶν χαρακτῶν στὸν σχεδιασμὸ ἑλληνικῶν τυπογραφικῶν στοιχείων.

Οἱ Jérôme Peignot, Τάκης Κατσουλίδης, Ἐμμανουὴλ Χ. Κάσδαγλης, Matthew Carter καὶ Γεώργιος Δ. Μαθιόπουλος πραγματεύονται στὶς εἰσηγήσεις τους τὰ προβλήματα τοῦ σύγχρονου σχεδιασμοῦ ἑλληνικῶν τυπογραφικῶν στοιχείων: τὴν φυσιογνωμία τῶν τύπων, τὸν ἐπαναστατικὸ σχεδιασμὸ τῆς ἑλληνικῆς γραμματοσειρᾶς Θεόκριτος ἀπὸ τὸν χαρακτὴ Γιάννη Κεφαλληνό (1894–1956) τὴν σχέση ἑλληνικῶν καὶ λατινικῶν τύπων καί, τέλος, τὴν οὐσιαστικὴ ἀνυπαρξία πλάγιων–καλλιγραφικῶν τύπων (*italic*) γιὰ τὴν στοιχειοθεσία ἑλληνικῶν κειμένων.

Τὰ προβλήματα τῆς στοιχειοθεσίας ἑλληνικῶν κειμένων στὴν ἐποχὴ τῆς φωτοσύνθεσης καὶ τοῦ ἠλεκτρονικοῦ ὑπολογιστῆ ἀποτελοῦν τὸ ἀντικείμενο τῶν εἰσηγήσεων τῶν Νικόλαου Μ. Παναγιωτάκη, Jeffrey Rusten, Sylvio Levy, Pierre A. MacKay, Κωνσταντίνου Μυλωνᾶ, Louis Rosenblum, Ἀλεξίου Ζάβρα, Εὐαγγέλου Ε. Μελαγράκη καὶ Σταύρου Μ. Μακράκη. Εἰδικώτερα ὁ Νικόλαος Μ. Παναγιωτάκης κατακρίνει τὴν μᾶλλον ἐπιπόλαια ἀπόφαση τῆς Ἑλληνικῆς Κυβέρνησης νὰ καταργήσει τὸ πολυτονικὸ σύστημα γραφῆς μέσα σὲ μίαν νύχτα. (Πράγματι, ἡ Βουλὴ τῶν Ἑλλήνων ψήφισε τὴν κατάργηση τῶν τόνων ὡς μέρος ἐνὸς νομοσχεδίου γιὰ τὴν δευτοβάθμια ἐκπαίδευση τὴν νύχτα τῆς 11ης πρὸς 12η Ἰανουαρίου 1982 μὲ παρόντες μόνον τριάντα μισοκοιμισμένους βουλευτές!) Οἱ εἰσηγήσεις τοῦ Sylvio Levy, τοῦ Pierre A. MacKay καὶ τοῦ Κωνσταντίνου Μυλωνᾶ ἀναφέρονται σὲ γραμματοσειρὲς καὶ μακροεντολὲς ποὺ σχεδίασαν γιὰ τὴν στοιχειοθεσία ἑλληνικῶν κειμένων μὲ τὸ T_EX. Ὁ Levy καὶ ὁ Μυλωνᾶς δίνουν μίαν σύντομη περιγραφή τῶν γραμματοσειρῶν ποὺ σχεδίασαν μὲ τὸ METAFONT, ἐνῶ ὁ MacKay περιγράφει τὸ πακέτο μακροεντολῶν *ibycus*, ποὺ δημιούργησε γιὰ τὴν στοιχειοθεσία ἀρχαίων ἑλληνικῶν κειμένων ποὺ περιλαμβάνονται στὸ CD-ROM *Thesaurus Linguae Graecae*.

Ο τόμος κλείνει με τὰ πρακτικὰ μίας συζήτησης στογγυλῆς τραπέζης πού πραγματοποιήθηκε στὸ τέλος τοῦ συμποσίου. Βασικὸ ἀντικείμενο τῆς συζήτησης ἀποτέλεσαν οἱ γραμματοσειρές GFS Bodoni, GFS Didot, GFS Artemisia, Epigraphic-Neohellenic, GFS Porson Italic καὶ GFS Olga Italic, οἱ ὁποῖες σχεδιάσθηκαν ἀπὸ τὸν Τάκη Κατσουλίδη κατόπιν παραγγελίας τῆς Ἑλληνικῆς Ἑταιρείας Τυπογραφικῶν Στοιχείων. Ἄς σημειωθεῖ ὅτι οἱ γραμματοσειρές GFS διατίθονται ἤδη σὲ μορφή PostScript Type 1 καὶ TrueType γιὰ Macintosh καὶ MS-Windows ὡς μέρος τοῦ ἐμπορικοῦ πακέτου GreekKeys [περισσότερες πληροφορίες στὶς διευθύνσεις: Ἑλληνικὴ Ἑταιρεία Τυπογραφικῶν Στοιχείων, Σπύρου Μερκούρη 33, 116 35 Ἀθήνα (τηλ. 72 51 979), καὶ Scholars Press, Customer Service, P.O. Box 133089, Atlanta, Georgia 30333-3089, USA (<http://scholar.cc.emory.edu>)].

Ο τόμος *Greek Letters: from Tablets to Pixels* ἀξίζει ὅπωςδήποτε νὰ ὑπάρχει στὴν βιβλιοθήκη ἑνὸς σχεδιαστῆ ἑλληνικῶν γραμματοσειρῶν μὲ τὸ METAFONT καὶ μακροεντολῶν γιὰ στοιχειοθεσία ἑλληνικοῦ κειμένου μὲ τὸ TEX. Ὡστόσο ἡ ὑψηλὴ τιμὴ του (ξεπερνᾷ τὶς 16.000 δρχ.) μᾶλλον θὰ ἀποθαρρύνει ὅσους ἀσχολοῦνται ἐρασιτεχνικὰ μὲ τὴν τυπογραφία. Μὲ λίγα λόγια, πρόκειται γιὰ ἐξαιρετικῆς ποιότητος βιβλίον πού ἀπευθύνεται στὸν εἰδικό, ἀλλὰ ὄχι στὸν μέσο χρήστη τοῦ TEX πού ἀναζητᾷ ἀπλῶς ἓνα πρακτικὸ ἐγχειρίδιο καθημερινῆς χρήσης.

